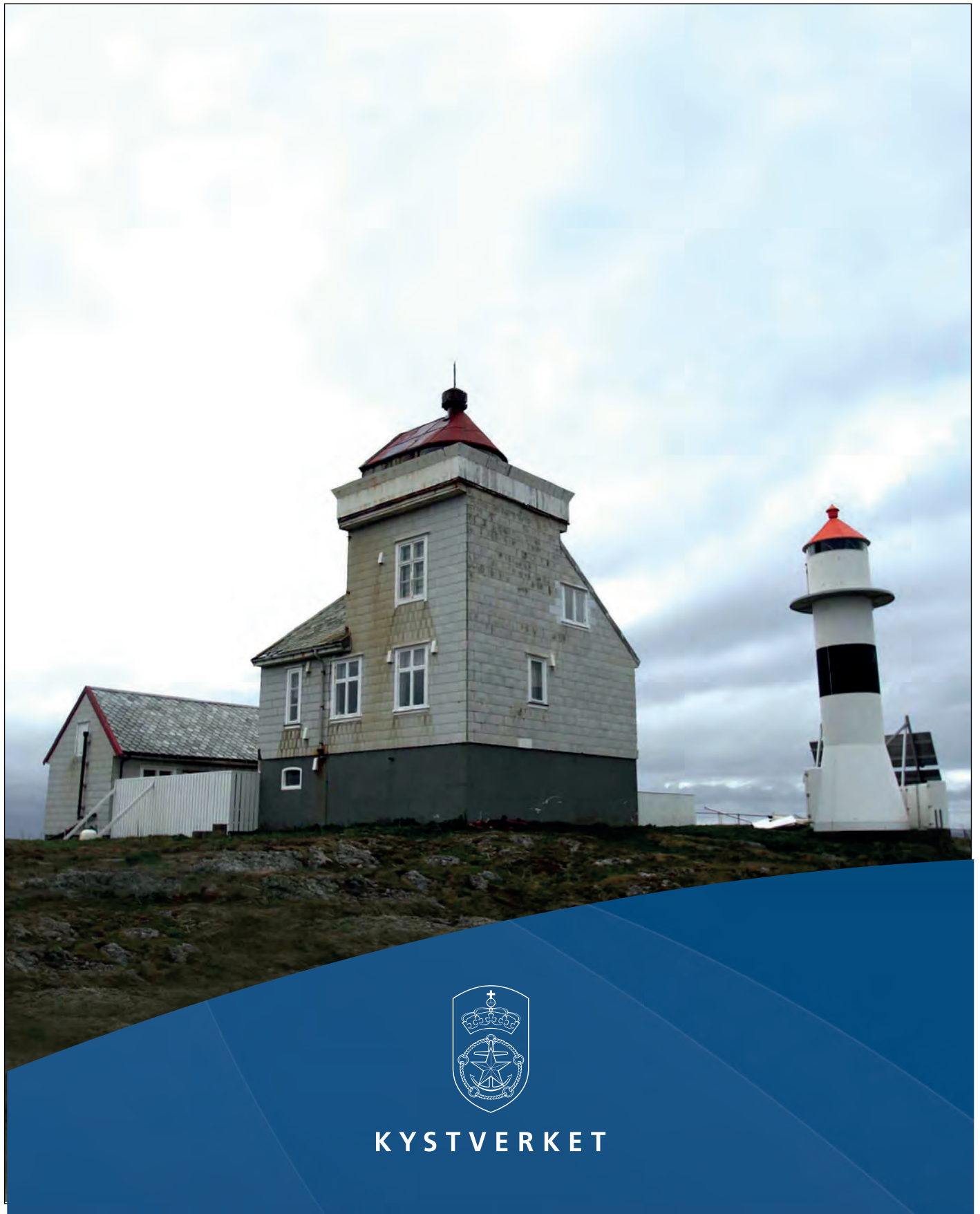

FORVALTNINGSPLAN FOR VINGLEIA FYRSTASJON

FRØYA KOMMUNE • SØR-TRØNDELAG FYLKE

INNHold

GENERELL DEL

Kystverkets fyrstasjoner.....	3
Innledning	3
Fredningsprosessen.....	3
Fredning av bygningene.....	3
Fredning av området som helhet.....	3
Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen	3
Vernemyndighet.....	3
Kravet om forvaltningsplan	3
Hensikten med forvaltningsplanen	3
Ny bruk – på fyrenes premisser.....	4
Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere	4
Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen	5
Formidling	5
Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene.....	5
Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider.....	6
Krav til håndverkere	6
Vedlikeholdshåndbok.....	6

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern og vedlikehold.....	6
Grunnholdninger til vern	6
Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper:	6
Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper.....	6
Større vedlikeholdsarbeider og endringer	7
Tilbakeføring	7

SPESIELL DEL

Vingleia fyrstasjon.....	8
Kart og situasjonskart.....	9
Kart over det fredete området.....	10
Faktaopplysninger om Vingleia fyrstasjon	11
Kart over Froan naturreservat	12

Bygningspresentasjoner

1. Fyr og bolig.....	14
2. Uthus	20
3. Naust	23

Det fredete området	26
----------------------------------	-----------

Vedlegg 1: Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner.....	27
---	-----------

Vedlegg 2: Fredningsvedtak for Vingleia fyrstasjon.....	28
--	-----------

Vedlegg 3: Tilstandsoversikt Vingleia fyrstasjon.....	39
--	-----------

Vedlegg 4: Tilstandsanalyse av Vingleia fyrstasjon

1. Fyr og bolig.....	40
2. Uthus	47
3. Naust	52

Forsidefoto og samtlige andre foto,

hvis ikke annet er nevnt: Kystverket 3.6.2015

GENERELL DEL

Tranøy fyrstasjon på Hamarøy, Nordland. Foto: Kystverket.

Kystverkets fyrstasjoner

Innledning

Fyrstasjonene forteller om en spesiell og svært viktig del av norsk historie. Satsingen på utbyggingen av fyrvesenet er en av de største i den norske stats historie, og utbyggingen av fyrstasjonene har bidratt til å utvikle Norge til den sjøfartsnasjon vi har vært og fremdeles er. Fyrstasjonene er også omfattet av en stor og stadig økende interesse, og ikke minst har de ofte en sterkt identitetsskapende funksjon for lokalbefolkningen. De fleste fyrstasjoner er monumenter i kystlandskapet, og Kystverket er som eier forpliktet til å forvalte disse kulturminnene med respekt for dem som har vært med på å bygge opp den maritime infrastrukturen vi i dag forvalter, og med omtanke for dem som kommer etter oss.

Fredningsprosessen

På bakgrunn av "Nasjonal verneplan for fyrstasjoner", som kom i 1997, fattet Riksantikvaren i tiden frem til 2001 vedtak om fredning etter kulturminneloven av 83 fyrstasjoner. Av disse er i dag 68 helt eller delvis fremdeles i Kystverkets eie (se oversikten i vedlegg 1). I 2001 besluttet Stortinget at de siste 31 bemannede fyrstasjonene skulle avbemannes, og denne prosessen ble avsluttet i 2006. Gjennom tidene er mange fyrstasjoner solgt, men i St.prp. nr. 29 (2006 – 2007) ble den da pågående avhendingsprosessen stoppet, og det ble bestemt at Kystverket skulle eie fyrstasjonene (med unntak for mulig overføring til Direktoratet for naturforvaltning). Samtidig ble det bestemt at Kystverket skulle stå for utleie slik at fyrstasjonene kunne gjøres tilgjengelige for allmennheten. Dette innebærer at "vern gjennom bruk" vil være et viktig prinsipp for etatens forvaltning av fyrstasjonene.

Fredning av bygningene

Bygningene på fyrstasjonen er fredet i henhold til § 15 i kulturminneloven. Dette innebærer at det ikke er tillatt å rive bygningene eller deler av disse, eksteriøret må ikke bygges om, heller ikke interiøret der dette er særskilt nevnt. Planløsningen kan ikke endres, og det kan ikke skiftes ut bygnings-elementer eller materialer. Alt vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle

materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

Fredning av området som helhet

Området rundt bygningene er fredet i henhold til § 19 i kulturminneloven. Hensikten er å bevare anleggets virkning i landskapet, og sørge for at anleggets karakter blir bevart. Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre områdets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Eldre strukturer som gjerdet, rekkverk, jordkjellere, tekniske installasjoner osv skal ikke fjernes eller endres uten at det har vært nødvendig kontakt med vernemyndighetene. Det er viktig å bevare stedets egenart, og dette gir også en sentral premiss for hvordan det kan legges til rette for ny bruk av fireiendommene.

Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen

I fredningsvedtakene står det at fredningen ikke skal være til hinder for den tekniske driften av fyrstasjonen. Dette betyr imidlertid ikke at Kystverket uten videre kan fjerne eller gjøre endringer på teknisk utstyr, selv om dette er sikkerhetsmessig begrunnet. Andre formuleringer i de forskjellige fredningsvedtakene gjør også at det kan være nyanser i hva som er tillatt og hva som er søknadspliktig. Generelt er det best å gå ut ifra at alle tiltak er søknadspliktig, spesielt i selve fyret, som er interiørfredet. Det er viktig at regionen har en god dialog med vernemyndighetene i en tidlig fase, ikke minst fordi etaten da kan få veiledning slik at planlagte tiltak kan bli gjennomført på en måte som også best mulig ivaretar hensynet til kulturminnet.

Vernemyndighet

Ansvar for den konkrete oppfølgingen og forvaltningen av fredningsvedtakene for de enkelte fyrstasjoner er delegert fra Riksantikvaren som nasjonal vernemyndighet til fylkeskommunenes regionale kulturminneforvaltning. Det er følgelig fylkeskommunen som skal behandle søknader om dispensasjon ved tiltak som krever slik tillatelse, og det er den aktuelle region i Kystverket som kan sende søknad om dispensasjon.

Kravet om forvaltningsplan

I henhold til kgl. res. av 1. september 2006 skal det utarbeides forvaltningsplan for alle fredede eiendommer i statens eie. I forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer er det bestemt at forvaltningsplanene skal forelegges Riksantikvaren, som skal sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen.

Hensikten med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal både gi kunnskap om viktige generelle prinsipper for forvaltningen av fyrstasjonene som fredede kulturminner, og gi forståelse for det helhetlige miljøet og det særpreget som karakteriserer den enkelte fireiendommen, og som skal ivaretas i vernesammenheng.

Hensikten er å sørge for et best mulig utgangspunkt for å stille de rette spørsmålene og finne de rette løsningene når det gjelder vedlikehold, bruk og utvikling av den aktuelle fyrstasjonen.

Forvaltningsplanen består av en generell del, som er felles for alle fyrstasjonene, og en spesiell del, som omhandler den enkelte fyrstasjon.

Forvaltningsplanens spesielle del vil inneholde:

- Relevante eiendomsdata
- Presentasjon av fyreiendommen som helhet, de enkelte bygninger, anlegg og tekniske installasjoner, og området.
- Vurdering av utviklingsmuligheter for fyrstasjonen som helhet samt for de enkelte bygninger
- Eventuelle spesielle forhold for den aktuelle fyrstasjon
- Bygnings- og konstruksjonsdokumentasjon (foto og tegninger)
- Tilstandsanalyse, eventuelt med konkrete forslag til tiltak
- Historisk dokumentasjon
- Fredningsvedtaket

Når det gjelder historisk dokumentasjon, vil ikke den kunne være uttømmende i forvaltningsplanen for den enkelte fyrstasjon. Det er derfor viktig at man ved planlegging av konkrete tiltak, som tilbakeføring eller formidling, går aktivt inn for å finne ytterligere informasjon. Her vil Senter for eiendom og kultur og Kystverkmusea kunne bistå regionene og leietakerne.

Senter for eiendom og kultur har ansvaret for koordineringen av etatens arbeid med forvaltningsplaner. Utarbeidelsen av de konkrete forvaltningsplanene for de enkelte fyrstasjonene gjøres i nært samarbeid mellom regionene og Senter for eiendom og kultur.

Ny bruk – på fyrenes premisser

Ny bruk gjør det ofte ønskelig og noen ganger nødvendig med endringer av bygninger og tilrettelegging på området. Det er viktig å bruke tid på å vurdere hvordan slike tiltak kan gjøres så skånsomt som mulig, og uten at fyreiendommens egenart blir skadelidende. En liten endring ett sted kan virke harmløs, og det samme kan en annen et annet sted, og en tredje... men summen av disse delene kan bli en dårlig helhet som gir en lite harmonisk utvikling av stedet. Forvaltningsplanen skal bidra til at det blir lettere å ha helheten for øye når mulige endringer vurderes. I gjennomgangen av fyreiendommen som helhet og de enkelte bygninger blir det konkretisert forhold som det vil være viktig å ta hensyn til ved planlegging av større

vedlikeholdsarbeider og endringer, og det indikeres mulige bruksområder og utviklingspotensiale som Kystverket mener vil ivareta stedets egenart. Enkelte steder er det naturlig å gi klare føringer om hvor det vil være aktuelt å vurdere tilbakeføring, og eventuelt til hvilken epoke.

Fra Store Torungen. Foto: Kystverket.

Det lar seg oftest gjøre å finne gode løsninger som forener vern med ny bruk, selv om løsningene kan bli annerledes enn det man først så for seg. Å finne slike løsninger krever grundighet, vilje og kompetanse i både planlegging og gjennomføring av arbeidene. Felles samtaler mellom Kystverket som eier, leietaker som bruker, kommunen som forvalter av plan- og bygningsloven og fylkeskommunen som forvalter av fredningsvedtaket, vil ofte være vel anvendt tid – og ikke minst hvis diskusjonene kan finne sted nettopp på fyrstasjonen. Stedet er i høyeste grad part i saken, og kan ofte gi føringer gjennom sin tilstedeværelse!

Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere

Kystverket er avhengig av et samarbeid med leietakere som er interessert i å bidra til å ta vare på den viktige kulturarven som fyrstasjonene representerer. Staten vil i liten grad selv kunne benytte den bygningsmassen som er på fyrstasjonene utover de bygningene som er direkte knyttet til den tekniske driften av navigasjonsinstallasjonen, slik som maskinhus og fyrtårn. Vern gjennom bruk forutsetter et aktørsamarbeid, der gjerne også lokale og regionale myndigheter er engasjert, enten som leietakere, eller som aktive premissleverandører og bidragsytere i utviklingen av stedet.

Kystverket benytter en standard leieavtale ved utleie av fyrstasjoner, også for de som ikke er fredet. Avtalen har følgende generelle formål og forutsetninger:

- Uavhengig av om eiendommen er helt eller delvis fredet, skal eiendommen bevares og sikres som kulturminne, og eiendommens egenart skal bevares.

- Leietaker skal ivareta og videreutvikle allmennhetens adgang til fyreiendommen. Leietakers aktivitet på stedet må tilpasses allmennhetens interesser slik at den ikke kommer i konflikt med disse interessene.
- Leietaker forplikter seg til å holde utleier løpende orientert om planene for utviklingen og bruken av leieobjektet.
- Utleier vil bidra med rådgivning ved videre vedlikehold og istandssetting av leieobjektet. Utleier vil løpende vurdere mulighetene for å bidra til vedlikehold og/eller oppgradering av leieobjektet ut fra de til enhver tid gitte budsjetttrammer.
- Leietaker må ikke bruke, eller tillate at andre bruker, leieobjektet til bolig.
- Leietaker forplikter seg til å legge særlig vekt på miljøvern i forhold til bruk og vedlikehold av leieobjektet.

I tillegg skal det formuleres egne punkter som uttrykker formål og forutsetninger for leieforholdet ved den enkelte fyrstasjon. En slik formålsparagraf i en leieavtale understreker nødvendigheten av et nært samarbeid og tett kommunikasjon mellom Kystverket og leietakerne – dette er ikke et vanlig leieforhold, men gjelder samarbeid om et kulturminne!

Avtalen omtaler også samarbeidet om vedlikeholdsarbeidet på fyrstasjonen. Det er Kystverket som i siste instans er ansvarlig for å sette opp arbeidsprogram for det enkelte år og gi nødvendige føringer for hva som skal gjøres og på hvilken måte. Bortsett fra ved kritiske hendelser, slik som ved stormskader, skal ikke leietaker utføre noen tiltak på eiendommen uten at dette er godkjent av eier. Det er også eier som er ansvarlig for at alle nødvendige tillatelser er innhentet fra vernemyndighetene.

Kjeungskjæret fyrstasjon, Sør-Trøndelag. Foto: Kystverket.

Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen

Fredningsvedtaket er styrende for forvaltningen av fyreiendommen, og er rettslig bindende. Forvaltningsplanen er ikke rettslig bindende, men uttrykker Kystverkets vurdering av hva som vil

være en naturlig presisering og konkretisering av fredningsvedtaket, og etatens oppfatning av hvordan den fredede eiendommen bør utvikles. Konkrete tiltak kan ikke gjennomføres uten at vernemyndighetene har fattet vedtak om at de kan iverksettes. Det er Kystverket i den enkelte region som søker vernemyndighetene i det aktuelle fylke om tillatelse til tiltak.

Formidling med nytt elementsystem i betong. Foto: Kystverket.

Formidling

Fyrstasjonene er nasjonale kulturminner som skal dokumentere en viktig del av vår maritime kulturarv og Kystverkets historiske innsats for å trygge ferdselen til sjøs. Samtidig er det et mål med fredningen at kunnskap om disse kulturminnene og deres historiske kontekst skal kunne formidles til allmennheten. Det er derfor viktig at all ny bruk bidrar til kunnskapsformidling og opplevelse av historien. Kystverket vil i samarbeid med Kystverkmusea (ved Lindesnes fyrmuseum) lage retningslinjer for utarbeidelse av formidlingsplaner for de enkelte fyrstasjonene, i et samspill mellom etaten, etatsmuseene og leietakerne. Det er videre utarbeidet en skiltmal for de fredede fyrstasjonene, for å gi etatens formidling av egen kulturhistorie et helhetlig, nasjonalt preg. Denne skiltmalen vil være styrende for hvordan utendørs informasjon og skilting utformes på de fredede fyrstasjonene. All utendørs informasjon skal godkjennes av Kystverket på forhånd.

Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene

På alle de fredete bygningene skal eksteriøret bevares mest mulig uendret. Enkelte bygninger er svært autentiske, mens andre er sterkt endret og modernisert. Ulike typer tiltak, som tilbakeføring og utskifting av bygningsdeler, vil derfor bli vurdert ulikt fra bygning til bygning.

Interiørene har for de aller fleste av fyrstasjonene ikke et like sterkt formelt vern som eksteriøret – unntaket er selve fyrtårnene, som er interiørfredet. For de øvrige bygningene er planløsning og konstruksjoner normalt omfattet av de enkelte fredningsvedtakene. Imidlertid bør en ved interiørmessige oppgraderinger og endringer legge vekt på å bevare størst mulig autentisitet med tanke på den historie fyrstasjonen skal formidle. Denne intensjonen må samtidig avveies i forhold til behovet for nødvendig bruksmessig oppgradering.

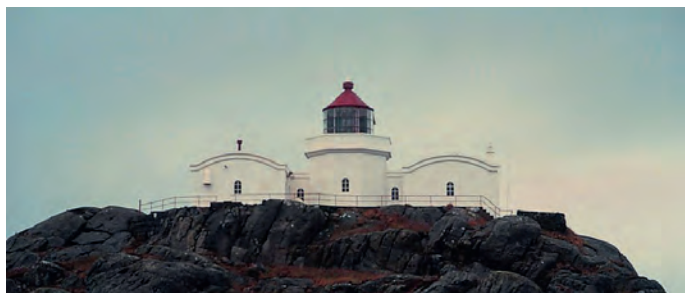
Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider

Alle endringer og større vedlikeholdsarbeider på en fredet bygning eller et fredet område skal dokumenteres. En søknad om tillatelse inneholder et minimum av beskrivelse av tiltaket, men dette er ikke tilstrekkelig dokumentasjon. Det vil bli gitt nærmere retningslinjer for hvordan nødvendig dokumentasjon skal utføres og arkiveres.

Krav til håndverkere

Generelt må håndverkere som arbeider på fredete bygninger, ha nødvendig kunnskap og erfaring fra antikvarisk arbeid. Det er viktig å ha den rette holdningen til dette arbeidet, beherske aktuelle teknikker, og å ha faglig grunnlag for å kunne ta riktige valg når det gjelder materialer og metode.

I noen tilfeller vil det være nødvendig med spesialkompetanse for at resultatet skal bli tilfredsstillende. Dette kan være ved restaurering av vinduer, dokumentasjonsarbeid, blanding av maling etter historisk resept, konserveringsarbeider mm. Når vernemyndigheten gir tillatelse til endringer, kan det settes vilkår om at utførende håndverkere har antikvarfaglig kompetanse.

Geitungen fyrstasjon, Rogaland. Foto: Kystverket.

Vedlikeholdshåndbok

Det er behov for å sammenfatte retningslinjer for vedlikehold av fyrstasjonene, både de fredede og de ikke fredede, i en egen vedlikeholdshåndbok, og Kystverket er nå i ferd med å utarbeide en slik veileder. Denne prosessen vil også innebære nær kontakt med ulike vernemyndigheter, for å finne frem til løsninger som i størst mulig grad kan være felles for etatens fredede bygninger. I og med at søknad om dispensasjon avgjøres av den enkelte fylkeskommune, kan tolkning av og praksis i oppfølging av fredningsvedtakene variere noe fra fylke til fylke. En vedlikeholdshåndbok bør kunne bidra til å harmonisere praksis ut fra et nasjonalt perspektiv, selv om den naturligvis ikke vil kunne erstatte kravene til saksbehandling i den enkelte sak.

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern

Grunnholdninger til vern

Kulturminner er en viktig del av vår samlede kulturarv. Bygningene dokumenterer tidligere tiders samfunnsforhold, levekår, liv og gjøremål,

byggeskikk og håndverksteknikker.

Gamle bygninger er ikke-fornybare ressurser, og de er primærkilder til kunnskap om fortida. Alle andre nedtegnelser, fotografier og registreringer innebærer grader av fortolkning. Bygningene er derfor en unik kilde til kunnskap og et umistelig grunnlag for framtidig forskning, enten det gjelder levekår, byggeteknikk, dekordetaljer eller lignende. Ved framtidig bruk og modernisering er det viktig at vi i minst mulig grad reduserer bygningenes verdi som historisk kilde. Som hovedregel skal man være svært varsom med å fjerne elementer i en fredet bygning – alle de historiske epokene som har nedfelt seg i det fysiske bygningsmiljøet, forteller en historie om bygningens og stedets utvikling. I noen tilfeller kan man imidlertid bli nødt til å prioritere mellom ulike faser. Unntaksvis kan det også vært aktuelt å tilbakeføre en bygning til en dokumentert tidligere tilstand.

Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper innen bygningsvernet

De viktigste grunnprinsippene er:

- Mest mulig av alle deler av bygningen skal bevares. Derfor må inngrepene ved vedlikehold og utbedring være så små som mulig.
- Det er bedre å vedlikeholde framfor å reparere, og det er bedre å reparere framfor å skifte ut.
- Det må brukes tradisjonelle materialer og metoder, både ved vedlikehold og eventuell utskifting.
- Skjulte deler av bygningen (konstruksjoner) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater).
- Hvis man må endre, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske "arkivet" er bygningen selv.
- Gamle ombygginger og endringer av en bygning er ofte viktige å bevare. De kan fortelle om bygningens livshistorie gjennom skiftende stilretninger og bruk.
- Når noe fjernes eller endres, skal aktuell dokumentasjon bli nedtegnet og arkivert. I spesielle tilfeller sikres dokumentasjonen ved lagring av den fjernete bygningsdelen (nærmere retningslinjer vil bli utarbeidet for dette).
- Endringer skal om mulig være reversible. Når behovene endrer seg, kan de nye elementene fjernes og bygningen kan framstå slik den var før endringen.

Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper

Hovedregelen er at løpende vedlikehold utføres uten at vernemyndighetene trekkes inn, mens man må søke tillatelse for endringer. Grensen mellom vedlikehold og endring kan være vanskelig å definere, og ulike aktører kan ha ulik oppfatning av begrepene. Kulturminnevernets definisjon av vedlikehold er snever, i den hensikt å ivareta kulturhistoriske verdier.

Mange eiere har i beste mening utført "vedlikeholdsarbeid" på en slik måte at vernemyndighetene vurderer dette som endring/inngrep, som i verste fall er skadelig for kulturminnet. Dette kan for eksempel være bruk av for tett maling, som medfører avskalling og råteskader, eller utskifting av opprinnelige bygningsdeler som burde blitt istandsatt av en kyndig restaureringshåndverker. Vedlikeholdet av en fredet bygning er underlagt kulturminneforvaltningens overvåking. Det kan oppstå usikkerhet om hva man kan utføre uten å spørre, og når man må søke om tillatelse.

Hovedprinsippet for vedlikehold av gamle bygninger er å bevare mest mulig av de gamle bygningsdelene og å hindre skader. Dette gjelder både synlige og skjulte konstruksjoner og elementer. Vedlikeholdet skal om mulig skje på samme måte som da huset ble bygget, med samme teknikk, utførelse og materialbruk. I praksis vil dette noen ganger bety merarbeid, andre ganger krever det bare omtanke og kompetanse.

Homlungen fyrstasjon, Østfold. Foto: Kystverket.

Ved å bevare de gamle bygningsdelene og overflatene beholder bygningen sin autenticitet, og dermed sin vitenskapelige kildeverdi og opplevelsesverdi. En kopi kan aldri fullt ut erstatte de opprinnelige bygningsdelene. Selv om kopien er nøyaktig likt utført, er minst to dimensjoner gått tapt:

1. Aldersverdien: Spor av "tidens tann" er borte. Vi kan ikke lenger berøre de samme materialene som våre forgjengere.

2. Sannhetsgehalten: Hvordan kan våre etterkommere vite at kopien er nøyaktig utført?

Kan de stole på at historien og byggeteknikken som formidles, er identisk med den opprinnelige?

Større vedlikeholdsarbeider og endringer

Det må søkes om tillatelse for større vedlikeholdsarbeider, større reparasjoner og endringer i en fredet bygning. Som oftest blir det gitt tillatelse når endringene er små og tiltaket er nødvendig for fortsatt bruk. Kulturminneforvaltningens oppgave er å passe på at det ikke blir gjort så mange endringer i årenes løp at det til slutt er lite igjen av det opprinnelige huset.

Eksempler på større vedlikeholds-/istandssettingsarbeider som krever tillatelse:

- endring av utvendig malingstype/farge, fjerning av eldre malinglag, overmaling av dekor og lignende
- vedlikehold av utvendig kledning som innebærer et betydelig omfang utskifting av råteskadet virke
- restaurering av vinduer der det er råteskader som innebærer betydelig innspunsing av nytt virke og forbedring/ending av tekniske løsninger

Eksempler på andre endringer som krever tillatelse:

- utskifting av bygningselementer, som utvendig panel, vinduer og ytterdører
- tildekking eller fjerning av eksisterende utvendige overflater
- oppsetting eller riving av innvendige lettvegger
- installering av våtrom eller kjøkken
- etablering av infrastruktur, rørføringer, ventiler etc.
- fasadeendringer
- oppføring av tilbygg
- tilbakeføring til tidligere dokumenterbar tilstand

Et overordnet prinsipp er at alle endringer om mulig skal gjøres reversible, slik at de i framtida kan la seg tilbakeføre. Endringer og tilføyelser skal kunne fjernes uten at bygningen blir forringet. I praksis kan dette eksempelvis innebære at nye skillevegger festes slik at de lett kan fjernes uten å sette merkbare spor.

Tilbakeføring

Når vernemyndighetene skal vurdere forslag til endringer, vil de ta hensyn til hvilken periode – eventuelt flere perioder – i bygningens historie som fredningen søker å bevare. Hvis det er foretatt endringer i nyere tid, kan det i noen få tilfeller være aktuelt å tilbakeføre bygningen til et tidligere eller opprinnelig utseende. Dette kan gjelde et helt eksteriør, deler av bygningen, enkelte rom eller mindre bygningsdeler og detaljer. Følgende premisser og forutsetninger bør ligge til grunn for at en tilbakeføring skal kunne vurderes:

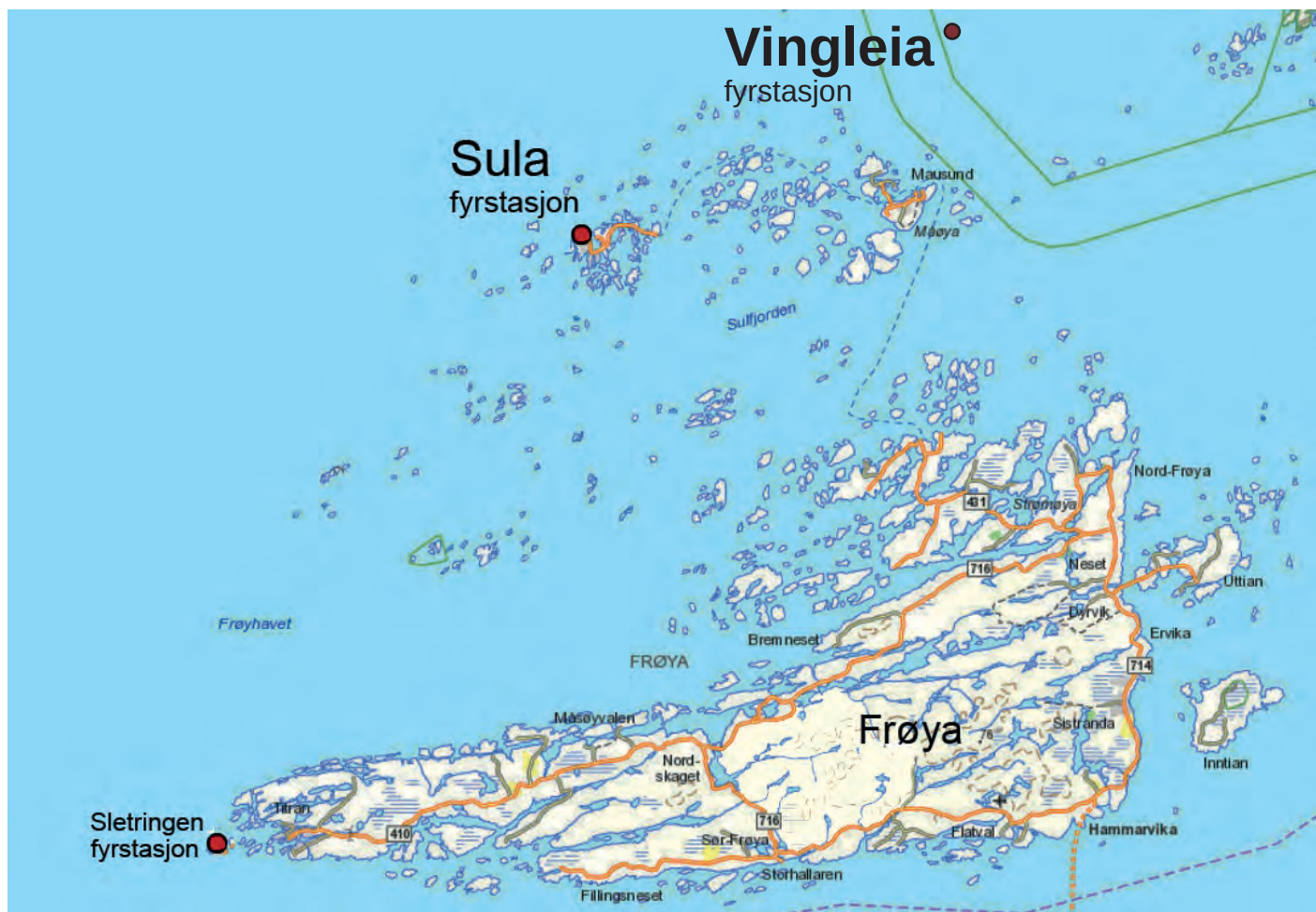
- Det foreligger sikker, god og tilstrekkelig dokumentasjon (tegninger, fotografier eller lignende) av den opprinnelige situasjonen.
- Tilbakeføring basert på gjetting kan normalt ikke godtas.
- De nyere tilføyelsene som fjernes eller tildekkes, har relativt lav/underordnet verdi.
- Kulturminnet er ikke for sterkt endret. Hus som har fått ny takform, hovedvolum eller lignende bør bevares slik de er. Tilbakeføring av vindustyper og kledning på en bygning med intakt hovedform, kan derimot være aktuelt.

VINGLEIA

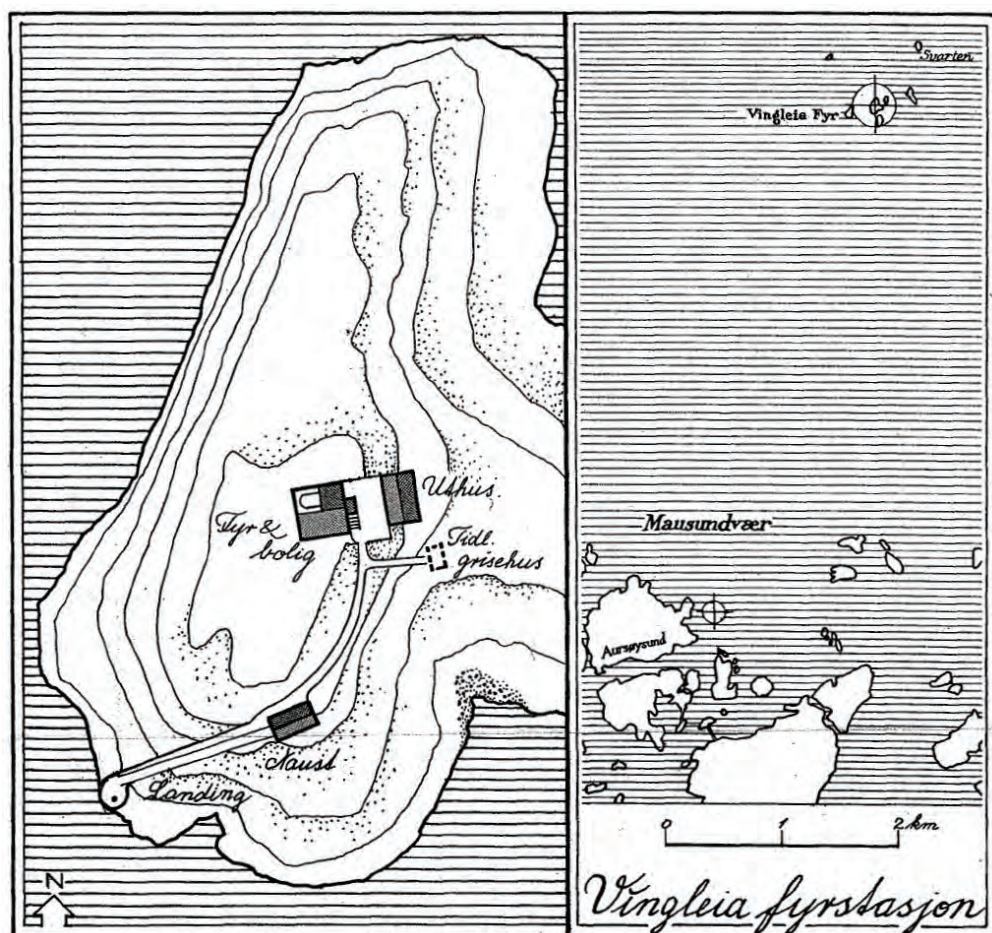
FYRSTASJON

SPESELL DEL

Kart

Situasjonskart

Hentet fra fredningsvedtaket.
Tegning: Sven Poulsson.

A hand-drawn map of a coastal area, likely a fjord region. The map features several landmasses and a large body of water on the left. A central landmass has a winding path or road. On the right, a smaller landmass is labeled 'Kronkar'. The map includes contour lines and various labels: 'R.N.' with a compass rose indicating North, 'Kronkar', 'Furet', 'Grisbua', 'Moglingen', and 'L'. A circular logo with a lion and the text 'RIKSANTIKVAREN' is at the bottom left, with 'Museum' written below it.

18. DESEMBER 2000, RIKSANTIKVAREN

Faktaopplysninger om Vingleia fyrstasjon

Eiendomsinformasjon			
Opprettet		1921	
Fylke	Sør-Trøndelag	Region	Kystverket Midt-Norge
Kommune		1620 Frøya	
Fyrlistennummer		467300	
Dato for fredningsvedtak		19. desember 2001	
Andre vernebestemmelser		Forskrift om vern for Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning, innenfor Frøøyene, Frøya kommune, Sør-Trøndelag. FOR-1988-10-03-1091	
Eiendom (kommunenr., gårdsnr., bruksnr.)		1620 / 65 / 33	
Nummer i Askeladden	87473	Grunneier	Kystverket
Utleie		Mausund velforening	

Oversikt over registrerte bygninger og konstruksjoner

Byggnr. i fredn. vedtaket	Bygnings-type	Bygg-status	GAB-nr.	Nummer i Askeladden	Verneklasse / §	Omfanget av fredningen
1	Fyr og bolig	Intakt	21756601	87473-1	Klasse 1, kulturminneloven § 15	Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør samt de øvrige bygningers eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.
2	Uthus	Intakt	21756628	87473-2	Kl. 1, kml § 15	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.
3	Naust	Intakt	21756636	87473-3	Kl. 1, kml § 15	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.
	Tidligere grisehus	Tuft				Ikke dokumentert
	Det fredete området				Kl. 1, kml § 19	Fredningen omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter i dette tilfellet hele øya hvor fyrstasjonen ligger. Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 18. desember 2000 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1. Se forrige side.

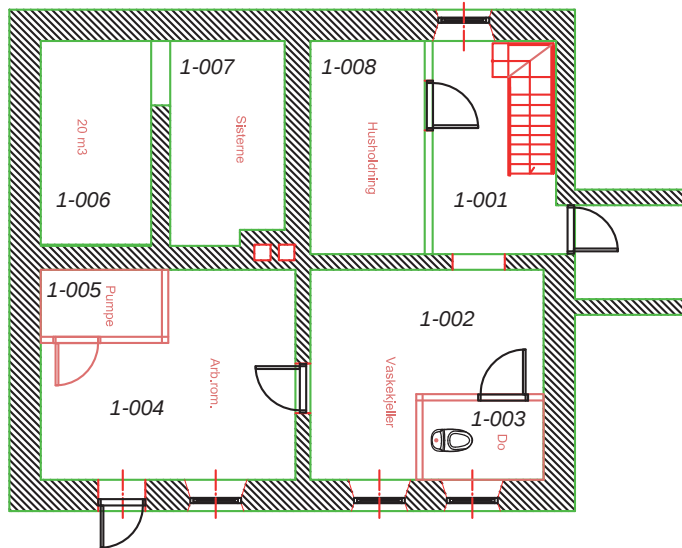
Vingleia er del av Froan naturreservat og landskapsvern-område med tilhørende dyrelivsfredning.

Litt om fyrstasjonens historikk	Vingleia fyrstasjon ble opprettet i 1921 som et ledfyr inn til Frohavet. Lyshøyden var 16 moh. Vingleia er det fjerde fyret i øyriket Froan etter Halten, Sula og Finnværet. Fyrlampa var et 3. ordens apparat i en sylindrisk lykt. I lyktehuset er det et gardinoppheng med en gardin til beskyttelse av fyrinsen. Det finnes spor etter et klippapparat med tilhørende loddhus som har styrt blinkene. På slutten av 1950-tallet ble fyrstasjonen gjort om til tårnstasjon. I 1963 ble fyrstasjonen elektrifisert med strøm fra egne generatorer. I 1985 ble Vingleia automatisert og avbemannet. Fyret ble erstattet av et 10,2 m høyt lyktetårn i glassfiber. Et solcelleanlegg sørger for strøm.
Vernestatus	Fyrstasjonen er fredet etter kulturminneloven §15 (bygninger) og §19 (området). Vingleia er del av Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning.
Fra Riksantikvarens fredningsbegrunnelse	Fyrstasjonen er en god representant for de små fyrbygningene i tre med taktårn. Anlegget har stor grad av bygningsmessig opprinnelighet, og fyrhistorisk verdi med det tekniske utstyret bevart. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede det avsatte området for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.
Fyrstasjonens egenart, sårbarhet og tålegrense	Vingleia er et ledfyr. Fyrstasjonen ligger i et værhardt område, og byggene er preget av at den til tider har vært utsatt for store belastninger. Den nye bruken virker godt tilpasset fyrstasjonen. Innredning av bygningene bør skje i tråd med stasjonens egenart og historie.
Kystverkets føringer for ny bruk og videre utvikling	Det er naturlig å tenke seg en videreføring av nåværende drift. Stasjonen ligger i et naturreservat og dette må man ta tilbørlig hensyn til.

Bygningspresentasjoner: Fyr og bolig

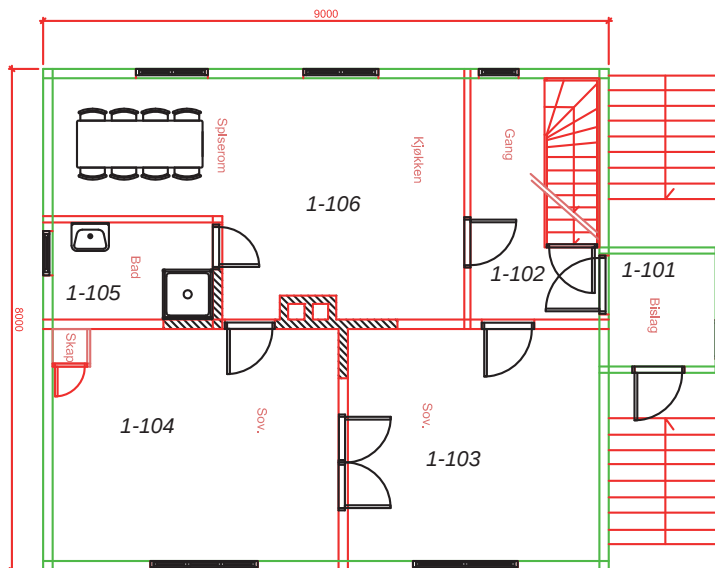
Bygningens navn	Fyr og bolig	
Nummer i Askeladden	87473-1	
GAB nr.	21756601	
Byggnr. i fredn.vedtak	1	
Byggeår	1921	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Fyr og bolig	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder eksteriør og interiør av fyrtårnet	
Navigasjonsinstallasjon	Sektorlykt. (Ikke aktiv). Linse: 3.orden (Barbier, Bernard Turenne) Karakterverk: Lampeutskiftingsapparat type O.N, el drevet klipp (rester etter klippapperat i lykta) Lampe: Phillips fyrtårnlampe type 125 G 500W/110V.	
Bygningsbeskrivelse	Den gamle fyrvokterboligen fra 1921 står på en høy grunnmur som er pusset og malt grå. Bygningen har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med lappskifer. Huset har hovedsaklig 2 og 3-fags krysspostvinduer. Vindusrammene er malt hvite. Fyrtårnet er 15 m høyt, firkantet og bygget i nordvestre hushjørne på fyrvokterboligen. Lyktehuset er bygget i støpejern og har rødmalt tak.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Betong 3. Grunnmur: Pusset og malt betongmur 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Støpt betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med trekledning inne og eternitt ytterst 7. Ytterdører: Panelt og isolert ramtredør. 8. Vinduer: Enkle trevinduer med varevindu. Senempire / sveitserstil. 9. Tak: Saltak og flatt tak/ galleri på fyrlykt. 10. Taktekking: Lappskifer 11. Takrenner og nedløp: Lys grå plast med stålkroker og klammer. 12. Beslag: Vannbordsbeslag, bly. 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Skråtak over inngang. 15. Innervegger: Bindingsverk med trekledning / plater. 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med golvbord 17. Innvendige trapper: Lukket tretrapp, malt. 18. Piper og ildsteder: Pusset teglsteinspipe. 19. Luker og ventilasjon: Mindre ventilasjonshetter i fasadene. 20. Galleri og balkong: Støpt galleri rundt fyrlykt / -tårn. Snøskjerm med bordkledning.	
Endringshistorikk	Bare enkelte mindre endringer er utført. (Interiøret i boligen). Det er kommet en døråpning i vegg mellom stuene i 1. etasje.	
Retningslinjer for videre utvikling	Det er verken nødvendig eller ønskelig med bygningsmessige endringer av bygningen. Den opprinnelige navigasjonsinstallasjonen er ikke aktiv, men gjenværende utstyr skal bevares intakt. Boligen har etterhvert fått en innredning og utforming som er hensiktsmessig i forhold til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

Kjeller

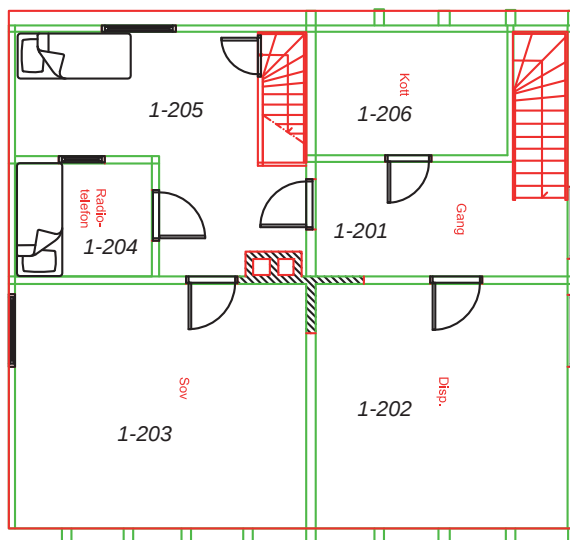

Korrigerte tegninger etter befaring 3-6-15
Tegning justert 20-10-2015

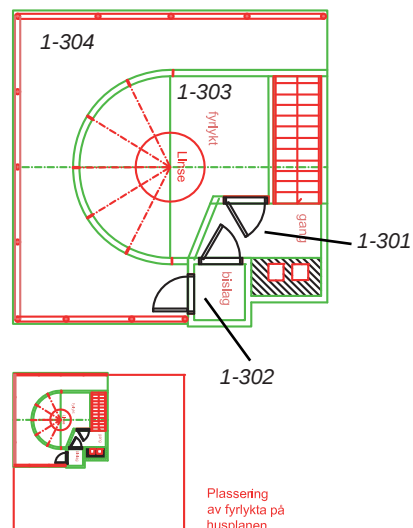
1. etasje

2. etasje

3 etasje / fyrlykt

Over: Fasadehjørne mot nord-øst.

Under: Fasade mot vest.

Over: Fasade mot nord.

Over: Fasade mot syd.

Til venstre: Inngangsparti mot syd-øst.

Over: Sydvendt terrasse.

Under: Vindfang.

Over og under: Fra kjøkken i 1. etasje.

T.v.: Trappen til 2. etasje med fint utførte detaljer.

Under: Kjellerbod.

Over: Stue mot syd og øst.

Oppe t.h.: Stue mot syd.

Under: Baderom i 1. etg.

T.h.: Soverom 2. etg.

Over: Gang i 2. etg.

T.v.: Fra kjelleren.

Bilder av fyrlykt og galleri med snøskjerm.

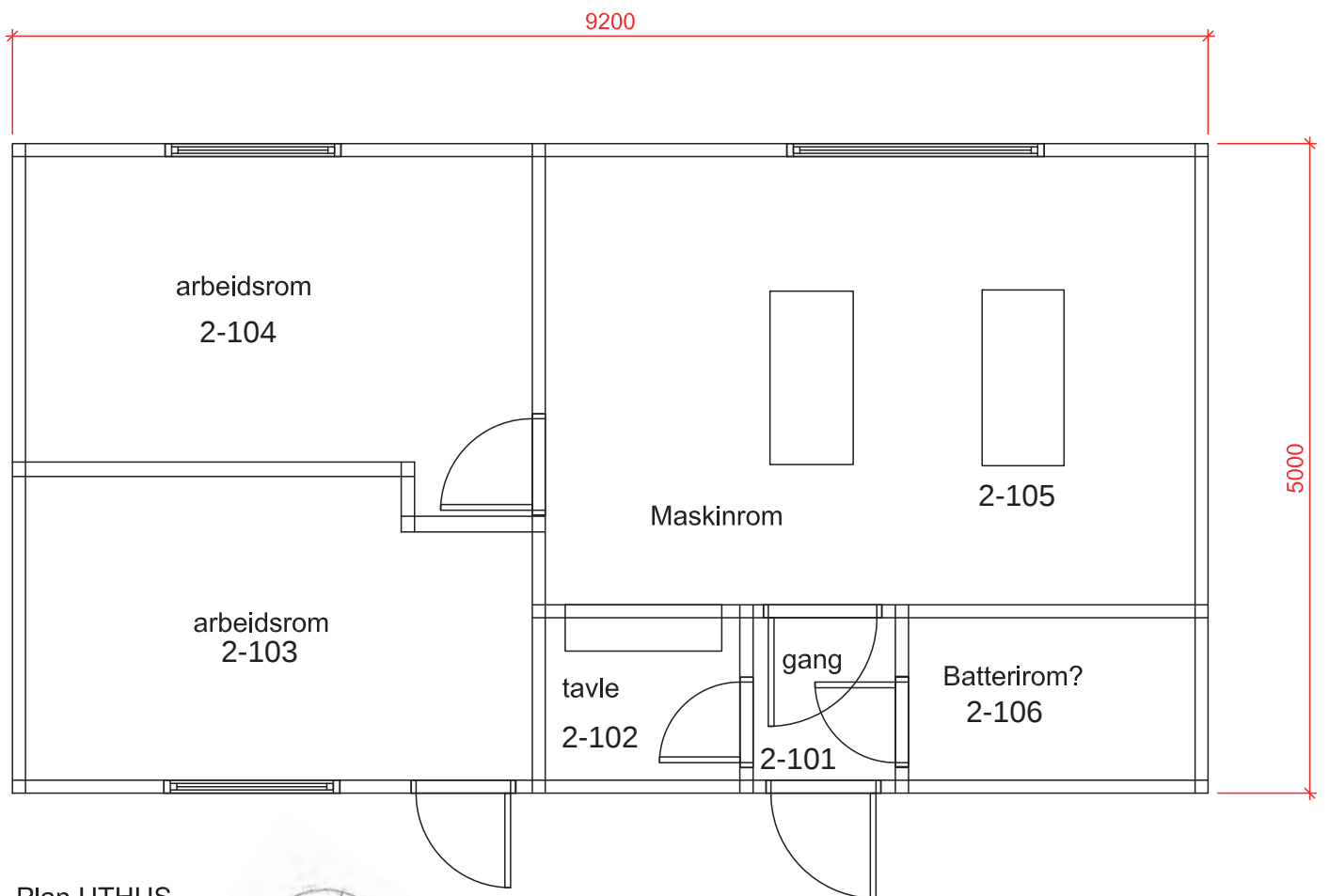

Rust-tæret ventilasjonshatt på fyrlykt-taket.

UTHUS

Bygningens navn	Uthus	
Nummer i Askeladden	87473-2	
GAB nr.	21756628	
Byggnr. i fredn.vedtak	2	
Byggeår	1921	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Uthus	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Uthuset har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med skifer. Alle vindusrammene er malt hvite. Vindskiene er i eternitt.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Betong 3. Grunnmur: Støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: Betong 5. Gulv på grunn: Betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med trekledning på begge sider. Eternittplater utvendig. 7. Ytterdører: Panelte og isolerte ramtredører. 8. Vinduer: Enkle trevinduer, to- og trefags funkisform, m varevinduer. 9. Tak: Saltak m sperreband. 10. Taktekking: Lappskifer 11. Takrenner og nedløp: Sort plast mot vest, ikke renner mot øst. 12. Beslag: Ingen 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Panelt bindingsverk. Lakket. 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med malt furugolv. 17. Innvendige trapper: Åpen enkel tretrapp. 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Store og mindre ventilhetter i fasadene. 20. Galleri og balkong: Ingen	
Endringshistorikk	Toalett er installert i arbeidsrom 2-103.	
Retningslinjer for videre utvikling	Nåværende bruk kan videreføres.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

Plan UTHUS

Over: Fasade mot øst.

T.h.: Hjørne syd-vest

Under: Mot nord

Under t.h.: Maskinrom

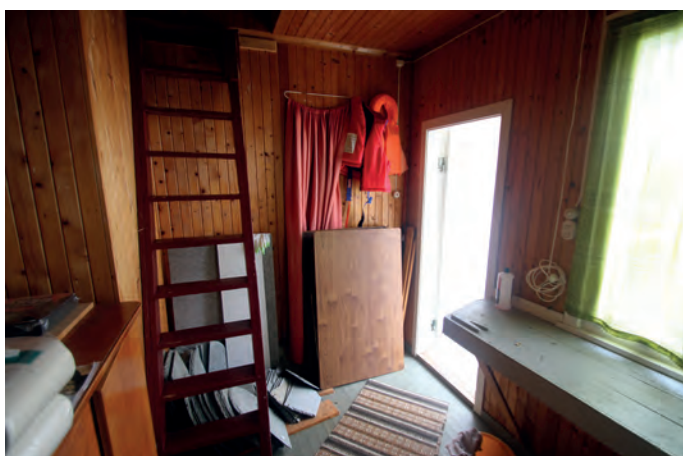

Over: Tavle.

T.h.: Arbeidsrom m do.

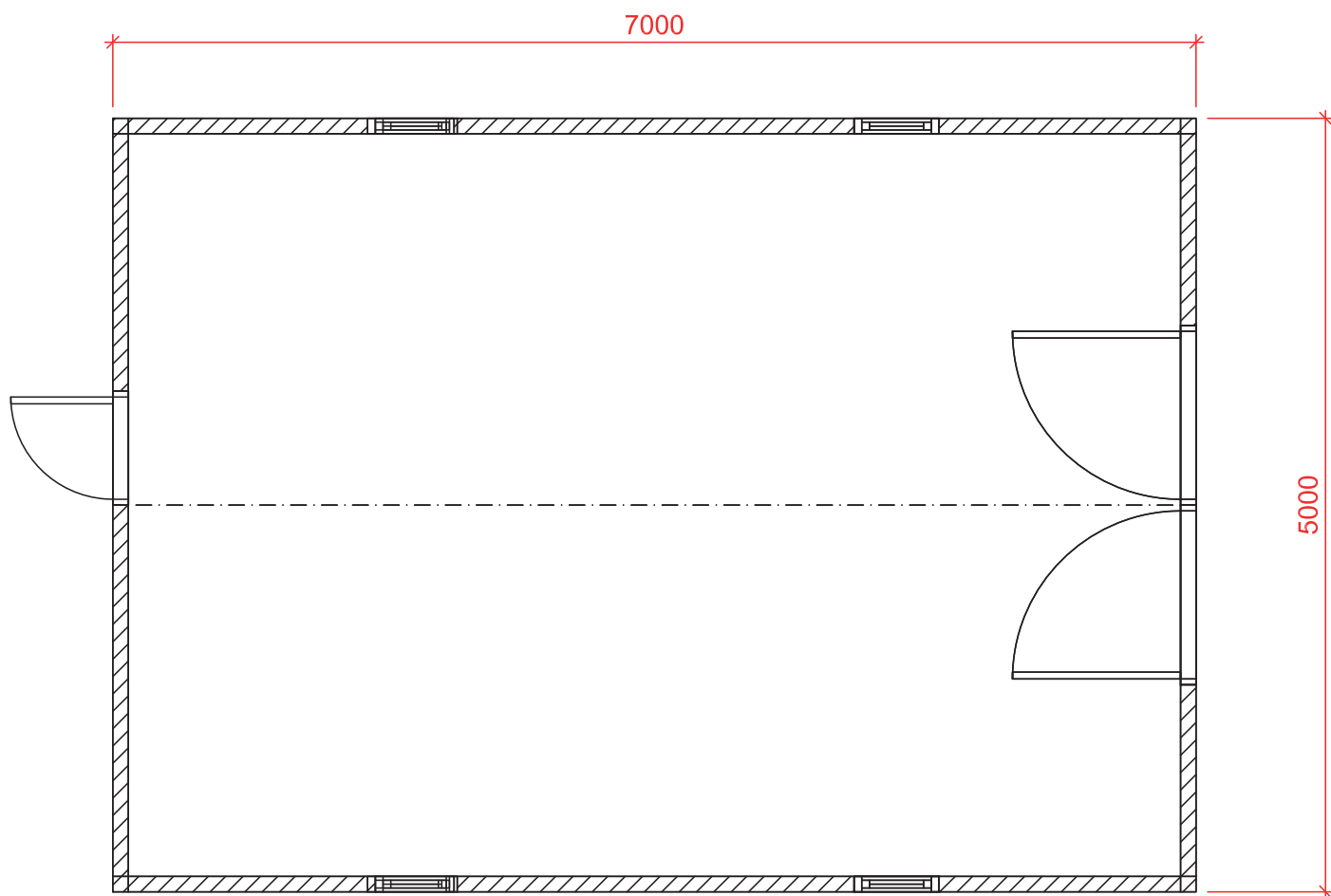
Under: Fra loftet.

T.h.: Arbeidsrom mot syd.

Naust

Bygningens navn	Naust	
Nnummer i Askeladden	87473-3	
GAB nr.	21756636	
Byggnr. i fredn.vedtak	3	
Byggeår	1921	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Naust	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Naustet har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med bølgeeternitt takplater, og taket er tekket med lappskifer. Naustet har en rødmalt, dobbel dør i gavlveggen mot sjøen og en rødmalt, enkelt dør i gavlen i bakkant.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Betong 3. Grunnmur: Betong 4. Utvendige trapper og ramper: Betong 5. Gulv på grunn: Betong 6. Yttervegger: Bindingsverk m utv. trekledning og eternitt. 7. Ytterdører: Labank, dør og dobbel port. 8. Vinduer: Gjendekket med lysplater. 9. Tak: Saltak med sperreband. 10. Taktekking: Lappskifer. 11. Takrenner og nedløp: Ingen 12. Beslag: Ingen 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Ingen 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med golvbord. 17. Innvendige trapper: Ingen 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Naturlig ventilasjon 20. Galleri og balkong: Ingen	
Endringshistorikk	Naustet er kledd med eternitt bølgeplater. Vinduer er fjernet og erstattet med lysplater.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Når det blir behov for større istandsetting, må det vurderes om eksisterende uttrykk skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Tiltaket vil være søknadspliktig.	

Plan naust

Over: Fasade med båtopptrekk mot syd-vest
T.v.: Fasade mot (nord-)øst

Under: Fasade nord

Over: Fra naustinteriøret.

T.v.: Fasade mot syd.

Under: Brannvernustyr i naustet.

Det fredete området

Fra Riksantikvarens fredningsvedtak:

Omfanget av fredningen:

Fredningen omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter i dette tilfellet hele øya hvor fyrstasjonen ligger.

Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 18. desember 2000 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1.

Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som landing med skinneopptrekk, nyere fyrlykt i glassfibertårn, solcellepanel, støpte gangveier og gårdsplass med levegg.

Formålet med fredningen:

Formålet med fredningen av Vingleia fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede det avsatte området for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Fredningsbestemmelser:

Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

Kystverkets kommentarer:

Skjøtsel av området:

Ved skjøtsel av uteområdet skal det tas utgangspunkt i nåværende, eventuelt tidligere situasjon.

Skilting: All utendørs skilting er søknadspliktig. Det skal legges opp til en nøktern og enhetlig bruk av skilting. Skiltingen skal være i tråd med Kystverkets retningslinjer for skilting, og hovedformålet er formidling av fyrstasjonens historie. Andre offentlige myndigheters skilting skal i størst mulig grad tilpasses Kystverkets skilting.

Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner

Region	Fredete fyrstasjoner	Bygninger i Kystverkets eie	Ikke fredete fyrstasjoner	Bygninger i Kystverkets eie	SUM
Sørøst	20		8		28
	Torbjørnskjær		Struten		
	Homlungen		Strømtangen Fredrikstad		
	Færder		Digerudgrunnen		
	Store Færder (ruin)		Steilene		
	Svenner		Tvistein		
	Stavernsodden		Langøytangen	delvis	
	Jomfruland		Songvår		
	Strømtangen Kragerø		Søre Katland		
	Stavseng				
	Lyngør				
	Ytre Møkkalasset				
	Store Torungen				
	Lille Torungen				
	Homborsund				
	Grønningen				
	Oksøy				
	Ryvingen				
	Hatholmen				
	Lindesnes				
	Lista				
Vest	12		11		23
	Eigerøy	delvis	Lille Prestskjær		
	Feistein		Viberodden		
	Kvitsøy		Flatholmen		
	Geitungen		Fjøløy		
	Utsira		Ryvarden	delvis	
	Røværsholmen		Holmengrå		
	Slåtterøy		Kvanhovden		
	Hellisøy		Hendanes		
	Utvær		Ulvesund		
	Geita		Skongenes		
	Ytterøyane		Kråkenes		
	Stabben				
Midt-Norge	19		16		35
	Runde		Svingøy		
	Grasøyane		Flåvær		
	Hogsteinen		Lepsøyrev		
	Alnes	delvis	Erkna		
	Ulla		Storholmen		
	Ona	delvis	Flatflesa		
	Kvitholmen		Bjørnsund		
	Grip		Hestskjær		
	Haugjegla		Stavenes		
	Sletringen		Tyrhaug		
	Sula	delvis	Skalmen		
	Vingleia		Terningen		
	Halten		Finnvær		
	Kjeungskjær		Asenvågøy		
	Kaura		Grinna		
	Buholmråsa		Gjeslingene		
	Kya				
	Nordøyan				
	Skinna				
Nordland	10		8		18
	Bremstein		Ytterholmen		
	Åsvær		Træna		
	Myken		Kalsholmen		
	Landegode		Tennholmen		
	Måløy-Skarsholmen		Barøy		
	Tranøy		Moholmen		
	Skrova		Glåpen		
	Skomvær		Værøy		
	Anda				
	Andenes				
Troms og Finnmark	7		3		10
	Hekkingen		Torsvåg		
	Fugløykalven		Fruholmen		
	Slettnes		Helnes		
	Kjølnes				
	Makkaur				
	Vardø				
	Bøkfjord				Tils.
Totalt antall	68		46		114

Senter for eiendom og kultur
28.06.2012

VÅR REF.
2000/2024-EL -7
Ark. B-350

VÅR DATO
19 DES. 2001

GJENPART

Likelydende brev til:

- Kystdirektoratet
- Kystverket 3. distrikt
- Frøya kommune
- Sør-Trøndelag fylkeskommune

**VINGLEIA FYRSTASJON – GNR. 65, BNR. 33
STATEN V/ KYSTDIREKTORATET – FRØYA KOMMUNE**

**VEDTAK OM FREDNING MED HJEMMEL I LOV OM KULTURMINNER
§§ 15 OG 19, JF. § 22**

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 §§ 15 og 19, jf. § 22, fatter herved Riksantikvaren vedtak om fredning av Vingleia fyrstasjon i Frøya kommune.

Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren ved departementets vedtak av 29. mai 2000.

Omfanget av fredningen

Fredningen omfatter fyrtårnet med fyrlykt og øvrige bygninger på fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 15:

- Fyr og bolig
- Uthus
- Naust

Fredningen gjelder eksteriør og interiør av fyrtårnet, og de øvrige bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

Fredningen omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter i dette tilfellet hele øya hvor fyrstasjonen ligger.

Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 18. desember 2000 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1.

Riksantikvaren

Dronningens gate 13

Postboks 8196 Dep, 0034 Oslo

Telefon: 22 94 04 00 Telefaks: 22 94 04 04 E-post: riksantikvaren@ra.no

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen av Vingleia fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Fredningsbestemmelser

De følgende fredningsbestemmelsene er fastsatt med hjemmel i lov om kulturminner §§ 15 og 19. Bestemmelsene gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid samt forskrift om faglig ansvarsfordeling.

1. Riving

Det er ikke tillatt å rive bygningene eller deler av disse.

2. Ombygging

a) Fyrtårn

Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller interiør.

b) Øvrige bygninger

Det er ikke tillatt å bygge om bygningenes eksteriør eller interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

3. Utskifting av materialer mm.

a) Fyrtårn

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningens eksteriør eller interiør, er ikke tillatt.

b) Øvrige bygninger

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningenes eksteriør, er ikke tillatt.

4. Tilbakeføring

Tilbakeføring til opprinnelig eller tidligere utseende kan tillates under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på dokumentert grunnlag og etter godkjennelse av forvaltningsmyndighet.

5. Vedlikehold

Vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

6. Det fredete området

Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

7. Fredningen skal ikke være til hinder for den tekniske drift av fyrstasjonen.

Delegering av myndighet

I henhold til forskrift av 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven, kap. 3, § 12, er dispensasjonsmyndighet etter § 19 tillagt den enkelte fylkeskommune.

I henhold til samme forskrift er dispensasjonsmyndighet etter § 15a tillagt den enkelte fylkeskommune, med unntak av bl.a. fredete byggverk i statens eie. Etter forskriftens endringer av 29. mai 2000 kan imidlertid Riksantikvaren overføre dispensasjonsmyndighet etter § 15a til regional myndighet for nærmere detaljerte kategorier av fredete byggverk i statens eie. For tidligere vedtaksfredete fyr er myndigheten allerede overført til fylkeskommunen.

I henhold til forskrift av 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven, kap. 3, § 12, overfører Riksantikvaren med dette myndighet til å gi dispensasjon fra fredning og fredningsbestemmelser for bygninger på Vingleia fyrstasjon som er fredet etter kulturminneloven § 15 jf. § 15a, til Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Vingleia fyrstasjon med bygninger, anlegg og området rundt skal som helhet forvaltes av fylkeskommunen.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandling av fredete områder, bygninger og anlegg, vises det til bestemmelsene i lov om kulturminner §§ 15a–19 og 21 samt fredningsbestemmelsene over.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider og utomhusarbeider utover vanlig vedlikehold innenfor det fredete området. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes. Er det tvil om et tiltak er å anse som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Det er eier som har ansvaret for det løpende vedlikehold av fredete bygninger, anlegg og områder.

Bakgrunn for fredningssaken

Fredningen av Vingleia fyrstasjon har sin bakgrunn i et samarbeid mellom Kystdirektoratet og Riksantikvaren om utarbeidelse av en plan for bevaring og bruk av fyrstasjonene i landet. På grunnlag av planen er det valgt ut et representativt utvalg av landets fyrstasjoner som skal vernes gjennom fredning.

Fyrstasjonene langs kysten er markante kulturminner som på en spesiell måte er med på å karakterisere Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyrstasjonene har både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi; kulturhistorisk ved deres tilknytning til sjøfart, fyrvesen og kystkultur og arkitektonisk ved deres særegne form og plassering.

Oppbyggingen og utviklingen av et landsomfattende fyrssystem med over 200 fyrstasjoner spredt langs hele kysten, er et av de mest omfattende prosjekter den norske stat har gjennomført.

I dag er fyrstasjonene utsatt for store forandringer med hensyn til bruk og drift. Dette har gjort det nødvendig å ta stilling til hvilke fyrstasjoner som skal bevares i sin nåværende form. Gjennom fredning vil Riksantikvaren legge antikvariske prinsipper og retningslinjer til grunn for den videre behandling og bruk av fyrstasjonene. Dessuten ønsker Riksantikvaren at fyrstasjonene skal ha fredningsstatus som kulturminner av nasjonal verdi og interesse.

Eiendomsforhold og reguleringsmessig status

Staten v/ Kystdirektoratet står som eier av Vingleia fyrstasjon.

Frøya kommune har ikke avsatt området hvor Vingleia fyrstasjon ligger til noe spesielt. Kommuneplanens arealdel er ikke ferdig før i 2001.

Vingleia fyrstasjon som kulturminne. Beskrivelse av anlegget

Vingleia fyrstasjon er del av «fyrkjeden» Sula, Vingleia, Finnvær og Halten fyrstasjon, beliggende ute i havet på Sør-Trøndelagskysten. Fyrstasjonen ble opprettet i 1921 og er et ledfyr. Fyrbygningen med tårn og uthuset ligger tett ved et gårdstun. Tufter etter et grisehus ligger i nærheten. Gangvei med stangrørsrekkverk fører ned til naust og landing. Svært mye av det eldre fyrtekniske utstyret er bevart, blant annet den opprinnelige linsen, lampeskifter og et intakt klippapparat. Etter nedleggelsen ble fyrdriften erstattet av en lykt i et glassfibertårn, med strøm fra et solcellepanel.

Den gamle fyrvokterboligen fra 1921 står på en høy grunnmur som er pusset og malt grå. Bygningen har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med lappskifer. Huset har hovedsakelig 2 og 3-fags krysspostvinduer. Vindusrammene er malt hvite. Fyrtårnet er 15 m høyt, firkantet og bygget i nordvestre hushjørne på fyrvokterboligen. Lyktehuset er bygget i støpejern og har rødmalt tak.

Uthuset har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med skifer. Alle vindusrammene er malt hvite. Vindskiene er i eternitt.

Naustet har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med bølgeeternitt takplater, og taket er tekket med lappskifer. Naustet har en rødmalt, dobbel dør i gavlveggen mot sjøen og en rødmalt, enkelt dør i gavlen i bakkant.

Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som landing med skinneopptrekk, nyere fyrlykt i glassfibertårn, solcellepanel, støpte gangveier og gårds plass med levegg.

Fyrstasjonen ble nedlagt i 1985. Den nye lykta har beholdt samme nummer i Fyrlisten.

For nærmere beskrivelse av Vingleia fyrstasjons historie vises det til vedlagte utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug og Poulsson, Oslo 1986), vedlegg 2.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsforslaget

I «Nasjonal verneplan for fyrstasjoner» ble Finnvær fyrstasjon foreslått fredet. Etter nærmere gjennomgang av Finnvær fyr ble dette fyret tatt ut av verneplanen som følge av langt kommet forfall og en vanskelig gjenbrukssituasjon. Vingleia fyrstasjon ble foreslått som erstatning for Finnvær fyrstasjon. Disse to fyrstasjonene har flere ting til felles: De er begge representanter for de små fyrbygningene med lykt på taket. Videre er de begge en del av «fyrkjeden» i Sør-Trøndelag. Riksantikvaren har gitt følgende vurdering av Vingleia fyrstasjon:

«Fyrstasjonen er en god representant for de små fyrbygningene i tre med taktårn. Anlegget har stor grad av bygningsmessig opprinnelighet, og fyrhistorisk verdi med det tekniske utstyret bevart.»

Det følger av lov om kulturminner § 15 at Riksantikvaren kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Videre kan Riksantikvaren i henhold til lov om kulturminner § 19 frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet.

På bakgrunn av vurderingen ovenfor finner Riksantikvaren at Vingleia fyrstasjon er et så verdifullt bygningsanlegg i både kulturhistorisk og arkitektonisk sammenheng at det oppfyller betingelsene for fredning etter bestemmelsen i § 15.

Riksantikvaren finner videre at det er hjemmel for å frede det avsatte området, i henhold til bestemmelsen i § 19. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede det avsatte området for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Saksgang fram til fredningsvedtak

Varsel om igangsettelse av fredningssak ble i samsvar med lov om kulturminner § 22.1 meddelt Kystverket 3. distrikt, Frøya kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune i brev av 5 januar 2001. Samtidig ble meldingen kunngjort i Adresseavisa A/S, Arbeider-Avisa og Fosna-Folket. Det kom ikke inn uttalelser til varselet.

Fredningsforslaget for Vingleia fyrstasjon ble lagt ut til offentlig ettersyn 16. mai 2001 i Frøya kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune. Det har ikke kommet uttalelser til fredningsforslaget.

I henhold til lov om kulturminner § 22.3 skal fredningsforslaget forelegges kommunestyret før vedtak om fredning treffes. Fredningsforslaget ble 3. september 2001 oversendt Frøya kommune for behandling, og 25. oktober fattet kommunestyret følgende vedtak: «Frøya kommune tar det fremlagte forslag til fredning med bestemmelser av Vingleia fyrstasjon til etterretning og gir aksept til fredningen.»

På bakgrunn av kommunestyrets vedtak og ovenstående begrunnelse finner Riksantikvaren det riktig å fatte vedtak om fredning av Vingleia fyrstasjon.

Opplysninger om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens fredningsvedtak kan påklages til Miljøverndepartementet, jf. Forvaltningslovens § 28. Eventuell klage skal stiles Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren. Klagefrist er 3 uker innen mottakelsen av fredningsvedtaket. Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med lov om kulturminner § 22,5.

Vennlig hilsen

Nils Marstein
riksantikvar

Unni Grønn

Vedlegg:

- Kart, datert 18. desember 2000, vedlegg 1
- Kopi av utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug og Poulsson, Oslo 1986), vedlegg 2

Gjenpart med vedlegg:

- Miljøverndepartementet
- Sør-Trøndelag fylkeskommune, Kulturetaten
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljøvernadv.

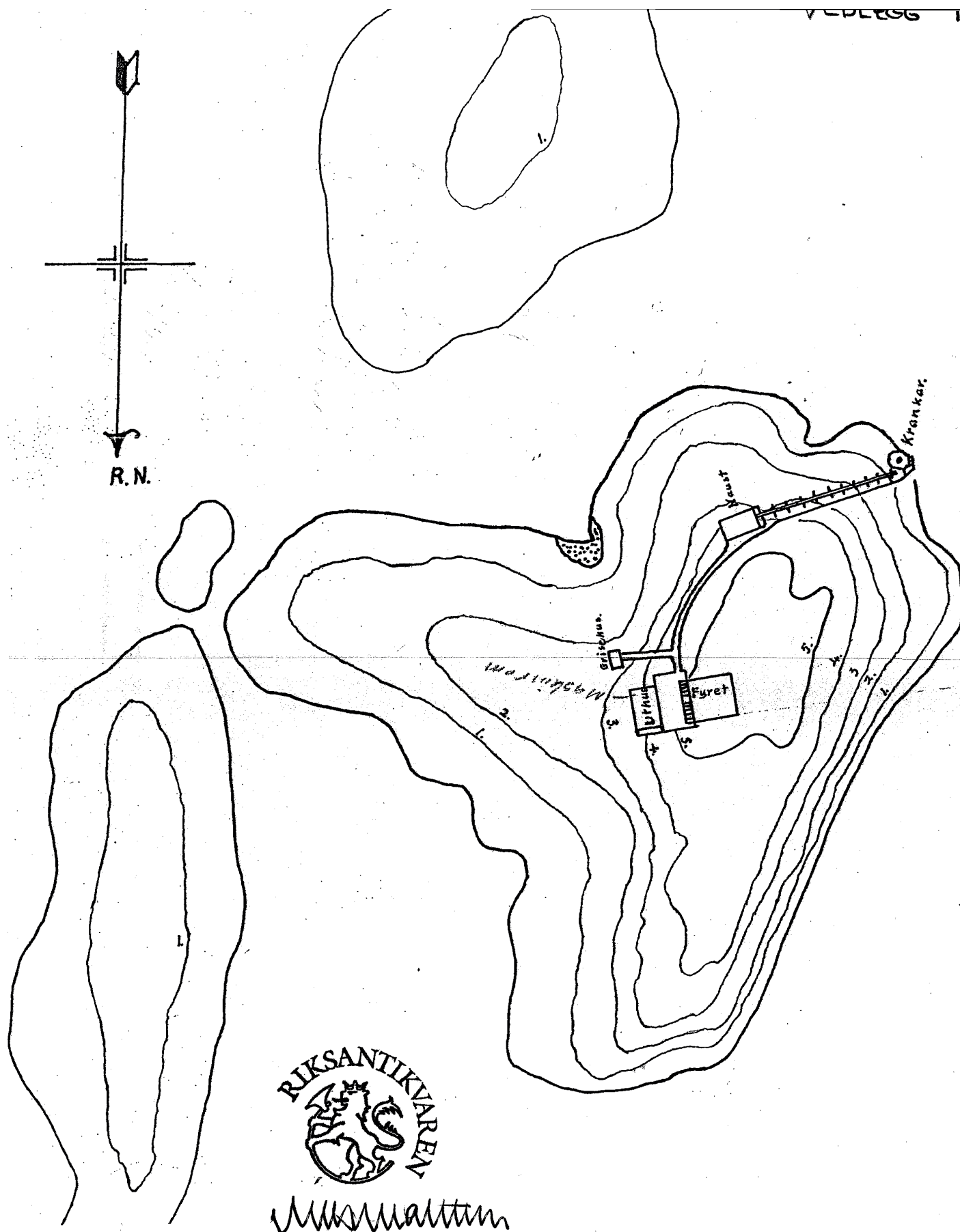
Likelydende brev til:

Kystdirektoratet
Postboks 8158 Dep
0033 Oslo

Kystverket 3. distrikt
Ystenesgt. 41
6007 Ålesund

Frøya kommune
7260 Sistranda

Sør-Trøndelag fylkeskommune
Munkeg. 10
7004 Trondheim

VINGLEIA FYRSTASJON - GNR. 65 BNR. 33
(STATEN V/ KYSTDIRKTORATET.) - FRØYA KOMMUNE

FREDNINGSOMRÅDET UTGJØR HELE ØYA HVOR FYRSTASJONEN LIGGER

18. DESEMBER 2000, RIKSANTIKVAREN

Vingleia fyrstasjon

BELIGGENHET:

På vestre Skarvflesa, ca. 6 km
sjøvei nord for Mausund.
63 55,0 8 40,9. G.nr. 65,
b.nr. 33, Frøya kommune

OPPRETTET:

1921

FYRBYGNING:

Hvitt trehus med lavt tårn,
15 m

LYSKARAKTER:

Grp.okk. 2 fm. Sektorer:
1 klipp-, 1 hvit og 3 fargede

LYSSTYRKE:

29 700 cd (3. orden)

LYSETS HØYDE:

16,0 m over høyvann

LYSVIDDE:

13,0 n mil

BRENNETID:

21.7.—16.5.

ENDRET:

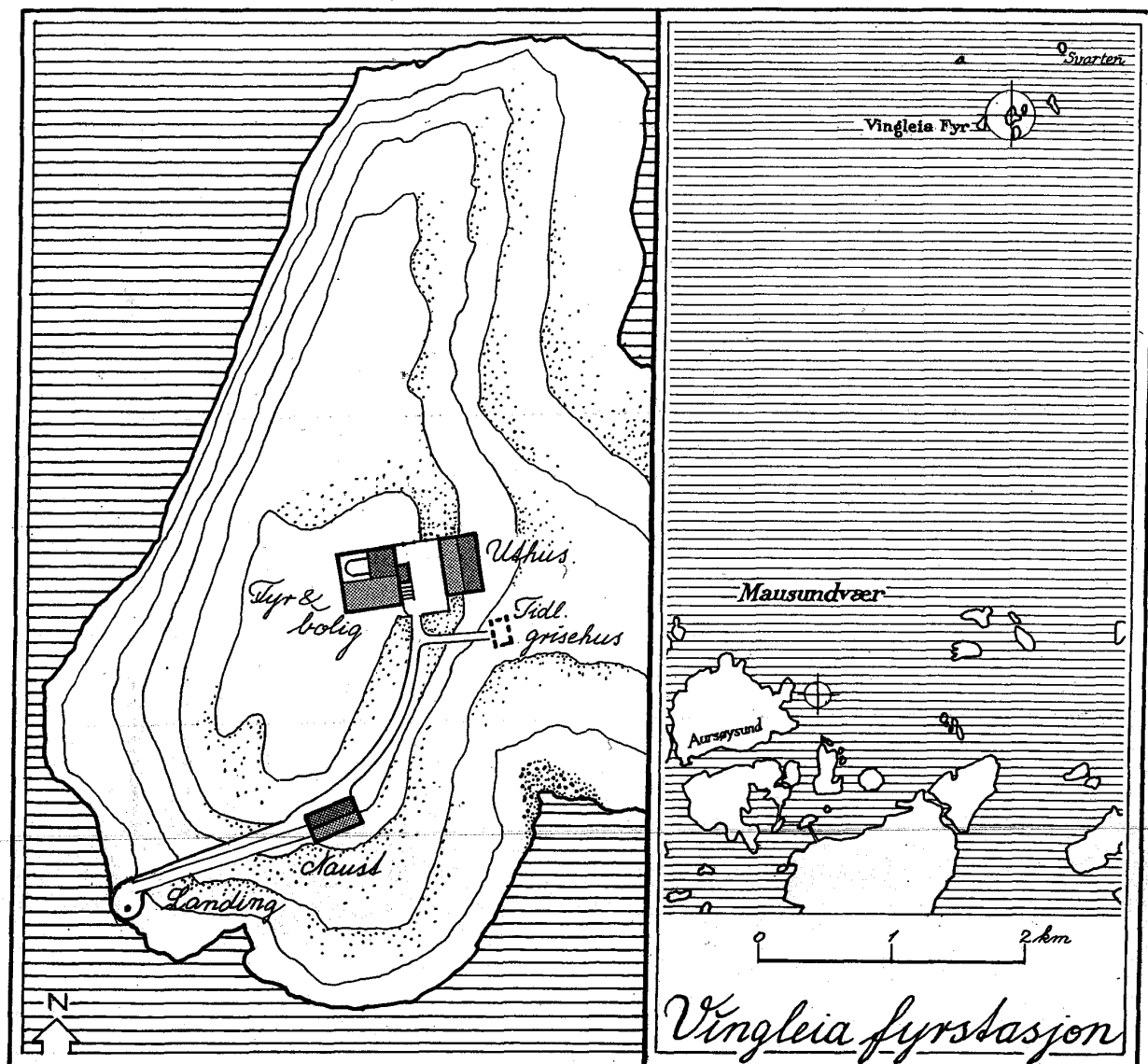
1985 automatisert
og avfolket

I st.prp. nr. 1 for 1920—21 ble det foreslått bevilget kr. 130 000,- til anlegg av et fyr på Skarvflesa for belysning av Vingleia. Det ble fremholdt at mellom Sula og Finnvær var Vingleia den mest brukbare innseiling som kunne belyses. Fiskerne var sterkt interessert i å få denne leden belyst. Deres krav var meget gammelt og hadde vært fremmet gjentatte ganger, bl.a. under fyrbudsjettenes behandling i Stortinget i 1915, 1916 og 1918. Det ble videre anbefalt opprettet en fyrlykt på nord-siden av Mausundvær (Landbøtskjær). Det var forutsatt at fyret og fyrlykten skulle stå ferdig i løpet av 1921.

Under: Vingleia fyrstasjon sett fra sydøst. Foto Kystdirektoratet.

T.h.: Tegning etter situasjonsplan fra 1954 og tegning etter sjøkart.

På fyrstasjonen var det beregnet å ha en betjening bestående av «fyrvokter med husstand». Fyrbygningen var på to værelser, kjøkken og bad i 1. etasje og to soverom og et vaktrom i 2. etasje. I uthuset var det bl.a. arbeidsrom og vedbod. Nauset måtte plasseres relativt langt inn på den flate holmen, med et skinneopptrekk på ca. 30 m opp fra sjøen hvor det var bygd en landingsplattning med svingkran. Fyret var et 3. ordens apparat i en sylindrisk lykt på toppen av bygningen.

I slutten av 1950-årene ble fyrstasjonen endret til tårnstasjon med en betjening på fyrmester, fyrbetjent og reservebetjent, sistnevnte med 8 måneders tjeneste i året. Boligen ble ominnredet med

felles stue, kjøkken og bad, og med et soverom til hver.

I 1963 ble fyrstasjonen elektrifisert med strøm fra egne aggregater — 2 dieselmotorer tilkoblet hver sin generator. I maskinhuset ble det også innredet to arbeidsrom.

Vingleia fyrstasjon ble i 1985 automatisert og avfolket. Fyret ble erstattet av et lyktetårn i plast, 10,2 m høyt. Fyrlyset får strøm fra et solcelleanlegg på 30 paneler som er montert på et skråttstilt stativ. Solcellene lader batterier, og en fotocelle sørger for at fyrlyset tennes og slukkes henholdsvis ved skumring og ved daggry. Solcelleanlegget gir en effekt på maksimum 1200 W.

Over: Vingleia fyrstasjon sett fra sydvest. Foto 1981. Under: Stasjonen under oppførelse. Foto Kystdirektoratet.

